

טייסת ה"אחת"

אלוף גיל דגב
בעת המלחמה: סגן, טייס קרב "פאנטום"

בשחזרנו לנחיתה הבנו
שזה לא בדיוק התסריט
שנעדכנו אליו

חיל-האוויר. הוא היה חוד החנית. מאז מלחמת ששת הימים היתה מושרשת אצלנו התפיסה, שאנחנו יכולים תמיד לתת את המכה הראשונה. היה ברור לנו, שנתחיל את המערכה בתקיפה של שדות תעופה, נפתח חלון לתקיפה של סוללות הטילים, נשתק את המטוסים ואת השרות שלהם, נשבש להם את הטילים, נעשה ככל העולה על רוחנו. הכרנו את פקודות המקרו וגם את פקודות המיקרו. ידענו שאנחנו צריכים לטוס בהפרשים של שתי דקות, במבנים, בגובה נמוך מאוד, במשמעת ברזל, בדממת אלחוט, כדי לא להיחשף למערך הגילוי של המכ"מים שלהם. הבאנו בחשבון שהדברים השתנו מאז מלחמת ששת הימים ושהמטוסים שלהם לא יעמדו כמו ברווזים, ועדיין גורם ההפתעה היה מבחינתנו מרכזי מאוד.

מפקד טייסת 201 לא היה בארץ. ממלא מקומו, רון חולדאי, נכנס לתפקיד זמן קצר קודם לכן. לא הייתי מאחל לאף מפקד טייסת להיכנס למלחמה בתנאים כאלה.

ידענו שאנחנו אמורים להמריא ולתקוף שדות תעופה במצרים בסביבות השעה 14:00. אבל לקראת הצהריים התחילה התברבורות. נשמעה סירנה. היתה שמועה, שהמצרים תוקפים מהאוויר בכל מיני מקומות. הבנו שבגלל שהתמזמזו ודחינו את שעת ה"ש" לתקיפה

כשפרצה המלחמה הייתי בן 22.5, שנה וחצי בטייסת. נכנסתי להגדרה של "צעיר בטייסת הכשיר לכול". עברתי את כל ההכשרה המבצעית האפשרית. אם היו שואלים אותי, הייתי אומר שזה המצב האופטימלי לכניסה למלחמה. אמנם התחתנתי באותה שנה. אבל הייתי משוחרר מדאגות לחלוטין. טייס צעיר אפילו לא יודע מה מסוכן. ככל שאתה ותיק יותר, אתה שוקל את הדברים אחרת.

המלחמה לא נפלה עלינו כרעם ביום בהיר. היו לכך שתי סיבות. הראשונה, קדמה למלחמה הירדרדות. היו כוננויות כבר במהלך ראש השנה. הימים לא היו ימי שגרה. הסיבה השנייה, היינו מוכנים למלחמה מבחינה מנטלית. התחושה שלנו היתה, שאם יקרה דבר כזה, אנחנו נהיה מוכנים. לא הייתי אומר שששנו אלי קרב, אבל היינו במצב קרוב לכך.

היום הראשון

הגעתי לטייסת ב-8:30 בבוקר ביום שבו פרצה המלחמה. האווירה היתה חגיגית. התחושה שלנו היתה, שאנחנו לא יכולים להיות במצב טוב יותר. שהם הולכים לחטוף מאיתנו באבי-אביהם. רק שיבואו. היינו מיומנים. תורת הלחימה היתה בהירה מאוד. הטייסים היו יוצאים מהכלל. הפאנטום היה אז המטוס בה"א הידיעה של

הטיילים הניידות ברמת-הגולן. שוב, ההנחה היתה שאנחנו נפתיע. גורם ההפתעה היה חשוב כדי להבטיח, שהסוללות יימצאו במקום שבו צילומי האוויר שלנו הראו שהן נמצאות. שיטת התקיפה שנבחרה היתה פשוטה - יצאנו מהצד המזרחי של הכינרת ביציאת כיוון קצרה. כל הטייסת שובצה למשימה. הגיחה הזאת לא נחשבה כלל למסוכנת. במידת-מה היא אפילו נחשבה לגיחה ללא תהילה. הכניסה לשטח האויב היתה כניסה לשלוש דקות בלבד.

הצלחת המבצע היתה מותנית בכך שהסוללות יהיו בדיוק במקום שחשבנו שבו הן יימצאו. אבל כשהגענו לנקודה לא היו שם סוללות. הסורים הזיזו את הסוללות מערבה והתמקמו בכל מיני צמתים שמהם יצאנו כיוון, כמו צומת רפיד. שבעה אנשים מתוך עשרים לא חזרו לנחיתה, בעיקר מהשליש האחרון של השיירה. הם נפלו בשבי. נראה, כי הסורים הבינו מה קורה כשהבחינו במטוס אחר מטוס, והרימו את הקנים למעלה. כשהפאנטום טס בגובה נמוך, גם קלציניקוב יכול לפגוע בו בצרור פשוט.

הבלגן היה כל-כך גדול, שלא היה ברור מי נחת ומי לא נחת.

אחרי הכישלון הזה נפל לנו האסימון. הבנו שמדובר במ-ל-ח-מ-ה. הבנו שבניגוד למשימות של ביטחון שוטף, חלק מהאנשים שהמריאו לא יחזרו. והבנו עוד משהו: שאת המלחמה הזאת לא ננצח בנוק-אאוט. זה לא יהיה ניצחון "על האפס". אם ננצח, זה יהיה ניצחון בנקודות.

היום השלישי

במלחמה עשיתי בסך-הכול 37 גיחות, רובן תקיפות אוויר-קרקע בעומק. זה לא הפך לקל יותר עם התקדמות הקרבות. להיפך, ככל שצברתי ניסיון, ראיתי יותר סכנות שבהתחלה לא הייתי מודע להן. ההתרחשויות ביומיים הראשונים היו שיעור לכולנו. הבנו שאנחנו צריכים להשתדל לא לעשות טעויות, להקשיב היטב, ללמוד. אם היה משהו שלחץ אותי במלחמה - זה היה העניין המקצועי. לא לאבד את המוביל, לא לאבד קשר עין, למצוא את המטרה, לפגוע ביעד כמו שצריך. הייתי דרוך מאוד ומתוח.

מה הופך מלחמה למלחמה חוץ מהמחיר שמשלמים על טעויות? אני חושב, שזו ההימצאות במסגרת שלא מאפשרת לך פינה משלך. אתה כל הזמן בטייסת. אין לך לברוח, אי-אפשר לנוח לרגע. בביטחון שוטף עושים את הגיחה, ואז חוזרים הביתה ונרגעים. במלחמה המתח והלחץ רק הולכים וגוברים. אם אתה מנסה לישון,

המקדימה, נקלענו למצב שבו הם תוקפים אותנו והתוכנית המקורית הפכה ללא רלוונטית. בטייסת היתה תחושה של מבוכה. אי-הבהירות הגיעה לשיאה בכך שניתנה פקודה לגף הטכני להוריד את הפצצות מהמטוסים במהירות הכזק, ניתנו ציוותים חדשים לקרבות אוויר-אוויר, ניתנה הוראה לחמש את המטוסים בטיילים, וצוותו רביעיות לעמדת המראה. כל רביעייה שהיתה מוכנה קיבלה פקודה להמריא. לא ידענו לאן ולשם מה. ידענו רק, שממריאים כדי להגן על שמי המדינה. כל האווירה השתנתה בבת אחת לחלוטין.

אני הייתי באחת הרביעיות שעמדו בעמדת המתנה. נרמה לי שזו היתה בעצם שלישייה, כיוון שלא הספיקו לצוות מספר ארבע. היו לי טיל או שני טילים. לכמה טייסים עוד היו פצצות שלא הורדו.

אמרו להם להשליכן בים ולצאת לפטרולים בסיני. לא היה ברור באיזה פטרולים מדובר. המראנו בין 14:00 ל-15:00. זה היה מרדף אחרי הרוח. הבקר לקח אותנו לכל מיני מקומות בסיני. שמענו בקשר על מיגים פה ועל מיגים שם, אבל לא ראינו אף מיג. התברר, שיצאנו

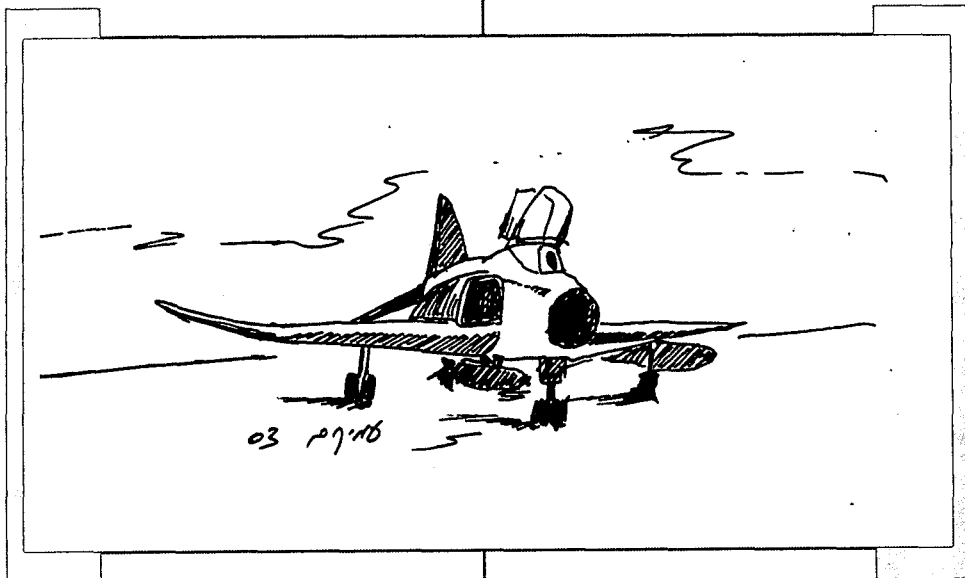
אחרי מטס התקיפה של הצד המצרי.

כשחזרנו לנחיתה הבנו שזה לא בדיוק התסריט שנערכנו אליו. ההרגשה היתה מתסכלת, שמשהו השתבש. ידענו שלא מיצינו את הכוח ושלא ביצענו את התוכנית המקורית. אחר-הצהריים כבר יצאנו לתקוף בכמה נקודות מוגדרות מאוד. זה היה מטס ספורדי למדי. ההצלחה הגדולה ביותר של המטס היתה צליפה על כמה מסוקים מצריים שבאו להנחית כוחות קומנדו. אבל הטייסת גם פגעה בשוגג בכמה טנקים שלנו. האווירה הכללית בסופו של היום היתה, אור-קיי, זה היום הראשון, תפסו אותנו, הפתיעו אותנו, אנחנו במלחמה, עכשיו נתארגן כמו שצריך, והכול יהיה בסדר.

היום השני

באותו לילה פקדו עלינו לישון במועדון. איזה לישון ואיזה נעליים. אף אחד מאיתנו לא הצליח להירדם. למחרת ניסינו להחזיר את הדברים לפסים הסטנדרטיים. המשימה של הטייסת היתה לתקוף את שדות התעופה במצרים במטס בוקר מוקדם. התחלנו את ההכנות לתקיפה כבר בלילה. היתה לנו תחושה שהפעם זה יהיה בסדר, וכך היה. קמנו בבוקר, תקפנו במצרים, פגענו יפה. המטס הראשון של היום השני הסתכם כהצלחה.

בצהריים - דוגמן 5. זו היתה פקודת היסוד לתקיפת סוללות

אתה מגלה שקשה להירדם. יש רעש, מתחקרים, ואזרחים נכנסים לטייט. אתה שקוף כל הזמן, מסתכלים עליך, אתה במבחן מתמשך, השעון הביולוגי נהרס לחלוטין, וזה פוגע ביעילות שלך כטייס. אני זוכר שהמצב במדינה פחות עיניין אותי. גם לא המצב בטייסות האחרות. התרכזתי רק במה שקורה בטייסת שלי. לא רציתי ששום דבר יסיט אותי מהדבר שאני צריך להיות דרוך ומוכן אליו. כשאשתי ביקרה אותי במהלך המלחמה כעסתי עליה מאוד. היו אנשים שהתקשרו הביתה לפני כל גיחה ודיווחו: "אני ממריא בעוד שעה, אגיע בעוד שעתיים." אני החלטתי שלא לטלפן לאף אחד, לנתק מגע. יום אחד היא באה בלי לשאול אותי, נחתה עלי, הפריעה לי. זה שיבש לי את כל הריכוז. חיכיתי שהיא תלך.

האתגר הגדול הוא להתמודד עם העומס המתמשך. כשחברים קרובים שלך, שאותם אתה מעריך כטייסים טובים, מתחילים להיפגע אתה מתווח ולא נחמד. אתה מתחיל להבין שגם אתה יכול להיפגע, הברכיים רועדות לפני ההמראה. לפעמים הייתי צריך לתת מכה על

שהכרעה לא תהיה אווירית; שגם אם נפיל עוד מיגים, לא נשיג בכך הכרעה.

זו לא היתה נקודת שבירה, אבל זו היתה נקודה שחייבים להתגבר עליה ולעבור אותה. כל אחד עבר אותה בעצמו, והתמודד איתה בעצמו. אנשים הגיבו לה בכל מיני צורות. אני יודע על קיומה של הנקודה הזאת רק היום, בדיעבד. באותם ימים לא היה מי שיסביר את הדברים האלה.

במהלך המלחמה היו לי שתי שיחות קצרות שנסכו כי ביטחון רב. אחת היתה עם איתן בן-אליהו. נפגשנו בשירותים, בן-אליהו שאל: "נו?" אמרתי לו "יהיה בסדר." הוא שאל: "תגיד, ואם זה יימשך עוד הרבה?" אמרתי: "אני אעמוד בזה." אמרתי את זה בלי לחשוב, אבל כשנפרדנו ידעתי שזה באמת יהיה ככה.

שיחה אחרת היתה עם דן חלוץ. הוא היה ותיק ממני בשנתיים, אבל עדיין בקבוצת הצעירים. היתה לנו שיחה אישית, שבמהלכה חלקנו את תחושותינו. למדתי מהשיחה הזאת שאני בסדר,

אתנחתא בטייט בעת המלחמה

הרגל כדי להרגיע אותה.

אחרי ההמראה המתח נופל בבת אחת. אתה פשוט עסוק בפעולות שגרתיות, אבל לקראת המטרה הוא מתחיל לטפס עוד פעם. אתה שומע ברדיו דיווחים, אתה שומע בערוץ המצוקה על נטישות, אתה שומע על נפגעים, החיישן שנותן לך חיוויים על טילי נ"מ מתחיל לצפצף, הבקר מזהיר אותך מפני מיגים שנמצאים איתך בקשר עין ואתה לא רואה אותם, אבל אתה יודע שזה יגיע עוד רגע.

מגיע שלב במלחמה שאתה שואל את עצמך - עד מתי זה יימשך? כמה כוח עוד יש לי? פתאום התחלנו לגשת למפה ולבדוק את התקדמות הכוחות הקרקעיים. התחלנו להתעניין במפה כשהבנו,

שהתחושות שלי נורמליות. זה עזר לי מאוד, אבל זה היה אקראי. לא היה מי שיתדרך, או יסביר לנו את התחושות שלנו.

המלחמה היא הדבר הכי משמעותי שקרה לי בחיים. אני לא יכול לברוח ממנה. לא היה לי מבחן קשה יותר בחיים. אני גאה מאוד על כך שעברתי אותו ב"ציון גבוה". אבל יש גם הרבה עצב, שאי אפשר לפענח בזמן המלחמה, אלא רק אחריה. כטייסים צעירים רצינו להילחם, רצינו לתקוף, רצינו להפיל מטוסים. אבל לא רצינו לעשות זאת במחיר כזה. במלחמת יום הכיפורים למדתי שמלחמה היא דבר רע.

